

Yvonne E Nygren
HSF övergripande verksamhet

Kopia (2) av Organiserad prostatacancertestning OPT

HSN 441-2022

Sammanfattning

Prostatacancer är den vanligaste cancersjukdomen i Sverige och den cancerform som orsakar flest dödsfall bland svenska män. Prostatacancer har en mycket lång symtomfri fas, då den vanligen kan botas, medan den nästan alltid är obotlig när den börjar ge symtom. Dessa förhållanden gör att regelbunden testning av symtomfria män (screening), är en lämplig metod för att förebygga sjuklighet och dödlighet i prostatacancer.

Screening med PSA-prov, följt av systematiska vävnadsprov, orsakar dessvärre också betydande överdiagnostik och överbehandling. Många medelålders och äldre män har nämligen en liten prostatacancer, som aldrig utvecklas till en livshotande sjukdom. Omkring hälften av männen som diagnostiseras med prostatacancer efter screening med PSA-prov, hade sluppit att bli prostatacancerpatienter om de inte hade fått sitt PSA-värde testat. De flesta män som diagnostiseras med en liten prostatacancer behandlas med operation eller strålbehandling, vilket leder till biverkningar som kan försämra livskvaliteten.

På grund av prostatacancerscreeningens negativa effekter (överdiagnostik och överbehandling) avråder Socialstyrelsen från screening för prostatacancer men anser ändå att dagens PSA-testning behöver göras på ett mer organiserat sätt.

Utifrån en överenskommelse mellan staten och SKR, stödjer RCC regionerna i att införa organiserad prostatacancertestning (OPT) av symtomfria män. Arbetet samordnas av en nationell arbetsgrupp med representanter från varje sjukvårdsregion. Förbundsdirektionen för den norra sjukvårdsregionen tog den 17/3 2022 beslut om att rekommendera regionerna i norra sjukvårdsregionen att införa OPT.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Västerbotten beslutar om att införa organiserad prostatacancertestning, OPT, enligt de underlag (Se bifogade beslutsunderlag) som tagits fram av Regional Cancercentrum Norr. Beslutet fattas med förbehåll att finansiering måste tillskapas i budgetarbetet inför 2023.

Bedömda resultat och konsekvenser

Ett breddinförande av OPT i norra sjukvårdsregionen kommer att leda till att dödligheten i prostatacancer minskar och att en minskning sker av antalet män som lever med spridd prostatacancer. Effekten av ett fullt utbyggt testningsprogram i norra sjukvårdsregionen beräknas på sikt leda till att minst 37 män per år undviker död i prostatacancer och lever i snitt åtta år längre. Enligt den europeiska screeningstudien ERSPC kommer dödligheten att sjunka med 21% i ett sådant program – 781 patienter behöver bjudas in till testning och 27 diagnosticeras med prostatacancer för att ett dödsfall i prostatacancer ska undvikas.

Organiserad prostatacancertestning förväntas öka antalet diagnosticerade fall och öka behovet av behandling till att börja med i en puckeleffekt. På lång sikt väntas den omfattande och dyra

befintliga PSA-testningen minska vilket kommer att spara pengar och minska belastningen på primärvården.

Resurser och finansiering

OPT kommer på lång sikt att medföra kostnadsbesparingar för vården enligt Socialstyrelsens bedömning. Framför allt gäller det minskade kostnader för bromsande mediciner och palliativ vård vid spridd prostatacancer. Emellertid kan en kostnadsökning väntas under de första fem till tio åren när OPT kommer att bedrivas parallellt med den icke organiserade omfattande PSA-testning som redan pågår. Fler PSA-tester, fler MR-undersökningar och fler behandlingar kommer att behövas jämfört med dagens situation.

Jämställdhet

Införandet av OPT är riktad mot män vilka är de som drabbas av denna cancerform. Någon övrig jämställdhetsaspekt behöver ej beaktas.

Beredningsansvariga

Ett förslag till hantering av denna testning i norra sjukvårdsregionen har utarbetats på uppdrag av RCC Norrs styrgrupp.

Johan Styrke, processledare för prostatacancer i norra sjukvårdsregionen har lett den sjukvårdsregiongemensamma arbetsgrupp som utarbetat förslaget. I den slutliga beredningen inför Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut har HSF stabschef Yvonne Nygren varit delaktig.

Beslutsunderlag

Organiserad_Prostatacancertestning_Utredningsrapport_2_Norra_Regionen_220306_till FD

Avtal om avtalssamverkan Kostnad OPTkansli Norr_till FD

Avtal om avtalssamverkan OPT 2022_till FD

Budget OPT_till FD

Beslutet expedieras till

Brita Winsa, HSD